

VESZPRÉMI HIRLAP

POLITIKAI HETILAP.

AZ EGYHÁZMEGYEI IRODA HIVATALOS KÖZLÖNYE ÉS EGYHÁZMEGYEI HIVATALOS TANÜGYI KÖZLÖNY.

Megjelenik minden vasárnap.

Előfizetési ár: Egész évre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. (Tanítóknak egy évre 8 kor.) Egyes szám ára 24 fillér.
Hirdetések ára: Egész oldal 32 kor., félooldal 16 kor. stb.

Felolós szerkesztő:

Hoss József dr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Veszprém, Egyházmegyei Nyomda. (Telefon: 61.)

Előfizetéseket elfogad és hirdetések felvesz: a kiadóhivatal.
A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Mult, jelen, jövő.

(—a.) A nemzetek életfolyása az idő végtelenségében helyeződik el. A három főidőszakot futva-futó pillanatok határolják.

Csak egy lehelet, egy gondolat, csak egy mosollyal vagy gyötrellemmel rezdülő érzés a jelen. Mire másik születik, mindez már a multat gyarapítja. Az új születés pedig a jövő méhéből sarjad.

Az idő tehát összefügg szervesen, szétválaszthatatlanul. S egységes, összefüggő marad benne a nemzet hármass életszaka is: multja, jelene, jövődjöje.

Ugy látszik, hogy „a jövő maga a jelen, a mai nap küzdelme”. Hajtó víz a ma fakasztott forrásból. Gyümölcs a ma nyíló virágból. Hevítő lángja a ma gyulladt szikrának, áldása a ma született jónak, bünhődése a rossznak: mosolygó vagy síró örököse a jelennek.

S ezt az összefogódzó viszonyt nem temeti el a mult sem. Azt, ami ma történik s a holnapot irányítja — a mult megválogatva raktározza. Külön a hasznosat, külön az ártalmat. Fenntartó erővé asszimilálja mindazt, ami jó, ami a faji s a nemzeti élet természetével, szükségletével összeegyező. S a nemzet életfája ebbe a termőföldbe kapcsolódik. Beágazza gyökérszállaival s

belőle szívja jellegének, sajátosságainak, szép lelkitulajdonságainak állandósító s nemeseítő fejlesztő erőit.

A rosszat, ártalmat, idegenszerűt pedig a mult fölszinen tartja. Följegyzi s eltárja a veszedelmes, az idegen szellemi s erkölcsi szándékokat, törekvéseket. Nem is maradhatnak ezek rejtözve, láthatatlanul. Minden ujra születő napnak hajnalsugára világít reájuk. S a föltároló világosság óva figyelmezteti a nemzeti nagyságról álmodozókat s a szebb, hatalmasabb jövődjönek munkás, verejtékező harcosait, hogy ezekből az eszmékből ne válasszanak világító napot, ékesítő csillagokat vágyakozásuknak magosan ívelő, tündöklő célt kifejező égboltozatára . . .

A multnak, az ősinek tisztelete, a nagy, dicsőséges emlékeknek, cselekedeteknek a jelenhez s jövődjöhez való kapcsolódása nem zárja el utját sem az egyéni, sem a nemzeti tökéletesedésnek, az emberek közjavát szolgáló haladásnak. Hiszen a hajó is, — hajtsa bár ősi szél, vagy fűtse a modernség ujjab meg ujjab *alkalmas, használható* energiája, mozgassa bár vitorla, kerék vagy csavar, ékesitse bár a teknikanak, fejlődő luxusnak minden ujitása, fényessége — mégis csak hajó marad, mely vészek, viharok között célok felé halad, az emberiség

közszolgálatában vágyakat, akaratokat valódit meg, gazdasági s kulturális szükségleteket, emberi értékeket közvetít, vagyis hivatást teljesít. Mert fejlődése, tökéletesítése összevágó, hozzáilleszkedik eredeti, a természet törvényszerűségétől meghatározott jellegéhez, amely nélkül nem lehetne ura a jövődjö felé vezető vízi utnak, a világvasútszóló óceánoknak. Ha a hajóteknika fejlesztő haladás csak egy parányában is ellentétes lenne a természeti törvényszerűséggel, a hajó tehetetlenül, céltalanul vergődne viharok, áramlások forgatagában.

Ugyanígy fejlődhet a nemzet is kulturában, gazdagodhat erkölcsi, szellemi s anyagi javakban, művelődhet a modernség értékeivel irigységet keltő tökéletességig, de hogy az emberiség nagy oceánján a maga sajátos, eredeti természetszerűségével haladjon s nem csak a saját, hanem az emberiség nagy közérdekeit is szolgáló hivatást betölthesse: fejlődésének, haladásának, az ezeket irányító erkölcsi és szellemi hatásoknak össze kell vágniuk ősi jellegével, faji lelkiéletével, nemzeti létét fejlesztő s erősítő hagyományával, a multban gyökerező *egységével*. Mert ha közömbösítő, kivető erő nélkül vérebe szívja az idegen, a bomlasztó politikai, társadalmi s fényes külsőben is erkölcsi mélyt hordozó elve-

Igéretföldén.

II.

Édes Drágaság!

Micsoda végtelen öröktartó sötétség! Áldott a kéz, amely szétütötte a gyász kárpitot. Még egy bátorító szó, biztatás . . . S egyszerre megszakad a menyék bolta. Kód, felhő vonja be. Levelemre nincs válasz. Vagy annak kellennem, a mikulási kártyát, hol a faunpatás ördög csak vesszőt megint csak pálcát hoz a rossz gyerekeknek. A kép alatt sejtelmes magyarázatlan: „Méltatlan vagyok rá. Feledjen el!” Még előző levelében a balatoni fürdőstől eredi jó étvágyal dicsekszik és a rohamos hizással. Aztán gyakori fejféjéről, szédüléséről panaszkodik.

Jól ki se aggodhatham miatta magamat, jön a pénitén sok magyarázatra, ferdítésre alkalmat nyújtó levelezőlap. Szokott módon borítékban, szokott módon a kártya bélyeghelyén kiablakozva . . . Kóvályog a fejem . . . Az előadón bábként ülök. Az arcom sápadt az álmatlan éjszakától. A szemem beesett, szomorú a s föjtött sirástól el-elcsúkló a hangom. Társaimhoz nem beszélek. Idegesen összerángatózom, ha hozzám szólnak, ingerelnek, veszem még a Pekovits szomszéd részvevő, megertő szavát is . . . Még az önképzőkori harcok foglalkoztattak. A pártom kis töredékű. Azt is elriasztottam magamtól viselkedéssel. Az ellenpárt, az uralkodó többség a markába röhögött. Örült, hogy minden tisztégből kibuktatható s a maga embereivel tömte körül a hátamogét.

A karácsonyi vakációra körönczi arany volt a tével jutalmául kifizetve. Valamelyest észre tértem kábultságomból. El kellett vinnem orruk elől a

díjat. A munka, a munka . . . legyen áldott az Ur, hogy Ádámot is azért helyezte a Paradicsomba, hogy ott lakjék és azt *művelje*. A régibb bibliai kézikönyvecskékből még úgy tanultuk, hogy ott dolgozni nem kellett. S mennyire sajnáltuk elvesztését! Mennyire kárhoztattuk nemzetségünk legcsucsára került, legbizonyosabb nemes őslünk könnyelműségét . . . Most ha költő volnék, himnuszt írnék zengő, mély és ünnepiesen pathetikus himnuszt a munkáról, amely megkönnyebbülést adott. A feledés, eivonatkozottat könnyen fölfakadó hólyagát vont a tüzes sebemre. Olyan józanító szaga van, akár a kárbolos viznek. A % szerint előzi meg a seblázt.

A karácsonyi békét honnan merítettem volna? Honnan? A Jézuska elhozta hidegveritékés látát az Olajfák hegyéről s munkakedvet ígért, homlokom csokolása közben . . . Hisz ő is szenvedett. Azért értett meg. Mária Magdalénának Munkácsy Krisztus képen éppen olyan szöke haja van, legalább is hasonló Lonkácskákéhoz . . . S az Ur a perditja fejére tette szentégségs kezét. Megbocsátotta a VI. parancsban elkövetett hűtlenségét. Mert rossz életével, botlásával a parancs megszegői az Ur Isten iránt esnek hűtlenségbe . . . Eljött hozzám . . . kormosfüstű lámpa mellett vakoskodóhoz a getszemáni kertben viselt ruhájában; kis hófehér gyerekingecskejét levette az unokaöcsém ágya-féjénél . . . Szólt csordultig vágály odakinált lelkiemhez:

— Az én keresztem könnyű és édes teher. Dolgozzál! Fényben, derűben kikerültél . . . A szomorúságban megkereslek . . .

S végtelen bizalom kelt bennem; energiás régi énimet megtízszereztem. Másnap reggelre — a munkában észre sem vettem — fekete voltam a petróleumfüsttől . . . Teljesült a közmondás, hogy

aki szerelemben szerencsétlen Mátyás király mesébe illő esetei történnek meg vele. Neki feküdtem a tanuláson . . . félre kiközösöltem a határozatlan jegyeimet egyesre, kettesre . . . A pályamunkám láttára az első kompániában összepuszkóztott tanulmányát visszazsita a tanárelnöktől. Én vittem el a körönczi aranyat . . . A rektor hármass helyett egyest adott emiatti örömben a pályadíjnyertes műtől érintett tárgyából. Egy-kettőre fölkaroltak a tanárim ujjra. Komolyságom, szerény visszahúzódságomat csak fokozta bubánatos képem s megint példál állítottak. Kezdem becsülni, amit elvesztettségéből visszazsereztem, amit soha nem kerestem olcsó népszerűsköddéssel s csak a választottak értettek és becsültek meg bennem. Válogattott kis köröm ujjra visszapártolt hozzám szétziláltságából . . . A nagy párt prófétáiban csalódottan kikezdte számonkérésével. A tanárlélek azóta rám bízta a kör megkerészeivel. A tanárlélek az ünnepiesebb szerepeket. Valaki sokaltására azt felelte, hogy az elfoglaltság nemek szárnyat ad, a merengés pedig sirba visz . . . Ha képesitésem előtt el fog a szokott kétségbeesés, Lonkácska ösztönzése, hogy akit olyan nagy kitüntetések értek, nem bukhat el, talpra állit.

Hisz husvétii kártyámra nem remélt válaszza a máriabessenyői kegyképtől jogosít, hogy higgyék benne, aki nem tartotta magát méltónak hozzám. De hiszen akkor december volt! Most meg május . . . A méhek döngönek az illatos virágokon, a cinkepár elzeng a nászadal, s holdvilágos éjszakákon a fülemile a tojót gyönyörködteti. Ugy-e előntötte a csodától megszentelt bessenyői tájat a nap melegé? Ugy-e felújult gyónástól megtisztult lelkében a balatoni séták egyfje? A nagygyerek patyolatok, szerelme, testiensége tiszta vágyas lélekben feledhetetlenül zenél a sirig . . . Szeretném látni . . .

ket: elfogyasztja nemzeti s faji erősségének attributumait s cél- és irányvesztetten, hamis lobogóval bolyong az idők oceanjában, míg bele nem sodródik hatalmasabb, nemzeti hagyományaihoz ragaszkodóbb fajok áradatába...

E gondolatok egy lelkes, hazafias indítvány ötletéből születtek, melyet *Fraknói* Vilmos terjesztett a magyar Tudományos Akadémia elé. Azt indítványozza, hogy „történetünk némely kimagasló eseményeinek emlékeztetőt örökítsük meg hazánk határain túl, hol hőseink fegyvere országok hódításában dicsőségesen részt vett és ott is, ahol el nem muló nagyrabecsülést küzdött ki nemzetünk részére.” Dombormű-emléket kíván Belgrádba Hunyadi János diadaláról, Varsóba Báthory István meghívásáról a lengyel trónra s berlini követségünk épületére a német, magyar és osztrák szövetség megkötéséről.

Ime, ez a nagy elméjű, izig-vérig lelkes magyar főpap jelenbe idézi a nemzeti mult dicsőségét, mert hite szerint „a jelen súlyos kötelességének teljesítése és a jövő nagy földadatainak előkészítése mellett szüntelenül éleszteniünk kell a *nemzeti mult* kultuszának lángját, melynek heve a válságos küzdelmekben *lelkesít*, fényes eredményeik *értékesítésében irányítani fog*.” Ez a Hunyadi, Báthory, Andrásyra való hivatkozás egész történelmi multunknak dicsőítése s az éles szemű, lánglelkű történetírónak utmutatása, hogy magyar jellegünk fenntartásának, nemzeti erősödésünknek, fejlődésünknek igazi tápláló forrása nem a modernségben, nem a vallástalan radikálisban, nem a hazafiatlan nemzetköziségben, hanem a martirokat, hősokeket példázó, magyar erényeket s lelki értékeket feltáró s örök dicsőséggel ragyogó nemzeti multunkban rejtezik.

Ebből a multból született a mai dicsőséggel glóriázott, vérben uszó jelen is. Amelyről ha a hősoke vére lemossa az idegenből áramló erkölcsi és szellemi hatásokat, ha megtisztítja a nemzeti munka gárdáját ennek az ártó szellemnek parazitáitól:

— a dicső mult s szép jelen után ránk hasad majd a haladó, fejlődő Magyarország szebb jövődjéje.

HIVATALOS RÉSZ.

Katonai behívás. *Horváth* János gyulafiratói ideiglenes lelkészhelyettes tényleges harctéri szolgálata berendeltetett.

Ideiglenes administratorok. A *Balatonkenesei* plébánia anyagi és lelki ügyeinek ideiglenes vezetésével *Horváth* József szőládi káplán, a *gyulafiratói* plébánia ideiglenes vezetésével pedig *Stagl* Ernő városi káplán bízott meg.

Dispositio. *Szűcs* György somlósárhelyi káplán hasonló minőségben *Zalabérre* helyeztetett át.

A villamos igazgatóságól. A helybeli villanytelep igazgatósága csütörtökön délután ülést tartott. A teleppel kapcsolatos ügyek közül kimagasló érdeklődésre a bérli ceggel megejtett végleges leszámolás s a gépek átalakításának kérdése. Az 1914-ik évi megállapodás szerint a cég — a természetes kópás leszámításával — a gépeket jó karban voít köteles átadni. A város vezető tisztviselői s a városi szakértők azonban a gépeken rongálást állapítottak meg s ennek kártérítése fejében a cég az átvételi egyezség szerint 27 ezer kor.-t fizet. Az első igazgatósági gyűlés a gépek ügyében olyképen döntött, hogy a három régi gép közül kijavított kettőt 27 ezer koronáért s vesz egy új, 170 lóerős egységet 64 ezer koronáért. Ezzel a 91 ezer koronás befektetéssel a nagy, ugyancsak új gépek három tartalékja lett volna s elégséges a mainál jóval nagyobb fogyasztás kielégítésére is. Később azonban a város vezetőinek más véleménye lett. Szakkörök szerint főleg a nagyobb tartalék, mert a gépek üzemi tartásának éppen nincs abszolút biztosítéka. Viszont pedig, ha az egyszerre romboló fizikai ok valószínűsége kizártnak vesszük, ez a valószínűség kisebb tartalékok is biztosít s ily formán ma már az igazgatóság lemondott a 170 lóerős új egységről s csakis a régi gépeket kettőt javíttatja ki. A harmadik ugyanis egészen rossz s csak egyes jobb alkatrészeivel szolgálhat. Az egyik gép még jó karban van. Az éjjeli áramot ez fejleszti. Néhány száz koronával teljesen kifogástalan lesz a működése. A másik gép kijavítása, jobban mondván újjászervezése 26 ezer koronába kerül. A város képviselőtestülete az átvétel kimondásakor megszavazott gépjavításokra 45 ezer koronát. Ez a

javítás a vezetők s szakértők gondos és buzgó hozzáállása folytán ma csak 27 ezer koronát igényel. Ezt a 27 ezer koronát pedig a város megkapja a cégtől a fentebb említett ok miatt s így a városnak a gépjavításra megszavazott 45 ezer koronája érintetlen marad. A 170 lóerős gépre tehát egyelőre nincs szükség. Ha pedig a szükség elkövetkezik, be lehet az új gépet állítani majd akkorra és pedig a mostani árnál bizonyára jutányosabban. — Mindezekről dr. *Komjáthy* László polgármester referált s előterjesztéséhez az igazgatóság örömmel hozzájárult.

Ugyanezen a gyűlésen polgármester jelentette, hogy *Bokrossy* Jenő városi főmérnök felmentése a katonai szolgálat alól ez ideig nem sikerült. *Erdős* Béla máv. osztálymérnök ugyan nagy buzgalommal s kiváló szaktudással helyettesíti őt, a villanytelep átvételével a mérnöki hivatalra váró teendőket a maga külön hivatalbeli elfoglaltsága miatt azonban nem láthatja el teljes egészében. Ebből az okból a villamos igazgatóság átvette a *Phöbusztól* *Kertész* Bélát s az üzemvezetéssel megbízta.

Az igazgatóság örömmel vette tudomásul hogy az eddigi városi kezelés ideje alatt aránylag nagyobb az áramfogyasztás, mint azelőtt ugyanebben az időszakban volt.

Kereskedelmi iskolai tanulók vizsgálja.

A felsőkereskedelmi iskola igazgatóságához a következőrendelet érkezett:

A nm. vallás- és közoktatásügyi Miniszter urnak március 14-én 2621. eln. sz. a. kelt rendelete értelmében azok a tanulók, akik a folyó iskolai évben rendes tanulók szabályszerűen beiratkoztak, de a tanév alatt katonai szolgálatra bevonultak és ezt hitelesen igazolják, a folyó évi április havában, a folyó iskolaév végén, vagy a folyó év szeptember havában saját iskolájuknál pótló vizsgálatra, különösen indokolt esetekben más iskolánál magánvizsgálatra bocsátandók, ha katonai felsőbbsegük által végre megfelelő szabadágidőt nyernek. A pótló vizsgálatot tevő tanulók tandíját — ha egyébként nem voltak tandíjmentesek — tartoznak fizetni, de vizsgadíjat nem fizetnek.

A korsztályra való tekintet nélkül, azok a katonai szolgálatot teljesítő tanulók, akik a folyó iskolai évre rendes tanulóknak nem iratkoztak be, ugyancsak azok, akik eddig mint magántanulók végezték tanulmányukat, a folyó év április havá-

Ha édesanyám megkérdezné képesítés után, mi a vágyam? Határozottan kérném, hogy Pestre föl-rándulhassak... Ne többre, csak egy órára... Csak egy órára, hogy kezét megcsókolhassam s ha engedné a a száját.

Kezét milliószor csókolja

Bálint.

Kedves Lonkácska!

Már hogy kérdezhetett olyat. Hát nem feleltél? A gyerekek megtiltják a cigarettázást, a szívnek a feledést, a virágnak a nyilást — szót fogad-e vagy fogadhat-e? Még kezében sincs az oklevélem, már testüled az álmom. Ugyanis nálunk az a szokás, hogy év vége tájon erdőgazdaságok, urodalmak fölkeresik az intézetet. Ugy, hogy már előre ajánlatokat kapunk. Hallottam ilyen szerencse a pályákon csak a színészeket érik a színiskolások közül. Egyiket a nagy pesti gázszikra szerződötték, a másik vidéki színházakhoz kerül s vándor-truppa is kell kutyagolnia. Körülbelül ilyenformán vagyunk. A tanárom megugatta, hogy a rektor nekem a legjobb helyet tartogatta: Balatonmelékre! Grófi vadaskertbe kerülök... Többet ismerék, de csak futólag. Mindegy. Akármelyik. Csak hogy a hullámoktól, szélitől, gőzhajótól üzenetek bölcsőhelyemnek. Istenem, ha visszaemlékezem a mult nyári sétánkra! A halmosan hullámzó vizen a nap előtölte fényét s aranyából, mintha garmadából gurult volna szét, messze — messzire szóródott s elnyelte a mélység, hogy másikkal adjon sirt...

A fekete halászdereglyék koporsósan usztak, ringatóztak a szelid habokon. Lonkácskát nem lejték meg; Lonkácskának szürke, napközinek tünt föl s a nádasban gágogó vadludak gunár-nevetése se állította meg... Mi tetszhet a mi világunkból magácskának? Nem tudom, hogy mi-

lyen természetű lesz az állásom. Lehetséges, hogy teljesen vadaskert, lehetséges, hogy csak amolyan annak csufolt szép erdő lesz. Kisebb grófé, aki nímródokdni jár be néhány anyaközvetlen vizsgálóval s hajtóvadászatot rendez a járási tisztviselők tiszteletére ösztöne. Talán épen oda a szentmihályi dombra! Mikor úgy vakáció előtt, vagy leteltével elutazom a déli parton, odaképelem délnyugati oldalába, a tóhegyi kápolna mellé az erdőszlakot. Talán épen oda kerülök? Micsoda poétikus világot lehetne a varázslatos mellé tündíteni! Oh Igéret-földe, jöjjön el a te országod! A kápolna fölött délre húzó vadludak ékelnének el. A zombékosban harizs, kuvát és a nádasban ezerfajta gém húzódná meg. Vadrucák ügyetlenkednének a szárazföldi vetések hullámzó tavának. S télen-nyáron halászként húznának ki a kápolnás domb alá... Valahová messze nyugat felé beláthatlan erdő őszi színégését tejkék köd szorítaná le a fátyolával. A harsogó zöld nádas nyári ruháját pedig hamvas-kékre modúláná. A tiszta napolyi égen fehér bárányfelhők láncolódnának gyapjas községbe vagy vitorlafeszített golyosok gömbök rohannának egy cél felé... Dehát, alig merem leírni, tetszene-e mindez? Együtt, kar karba, váll vállnak dülvé, egy szép szőke fej anyásan a férfira mellére hajtva elbirna odaengedőn velem gyönyörködni mindezen? Megtiszult-e a bessnyói La purissima előtt, hogy gyerekes elragadtatással össze tudná csapni dologosan kérges, de gondosan takaros tiszta rózsaszín tenyeréit? Oh a hegyoldal csupa ciklámen! A rét egy sárga szőnyeg! Istenem, ma a sás széle ludi kék a nefelejtsőtől! A kaszáló csupa-csipa rózsaszín, a vadszegfű egymagában igénytelen semmisségű, de úgy egybefolyva gyönyörűen szép terítékétől!

Oh, mert a gyerek, a vasgyuró, egészséges

kacagása is öröm, vidító villanytelep, de az akkumulátorok között a természet is helyet kér. S az élet nemcsak varrógépárma, ne is csak gond legyen, hanem idill. Mert aki nem tud idillt látni, érezni, az csakugyan varrógép életet morzsol le, ami lehet rabzoltság, de semmihogyan se szép élet. Ugy-e szereti majd Lonkácska a somvirágos, erdős hegyoldalt, a galagonyásan jerikózó seregélytábor, a színesen tarka őszi erdőt, az iszalag bodorodott pelyhes természetét, mindezek mellett lelkem jobb felét, a halászatot? De ezt nem a megehető halért, a komlót nemcsak a sütnivalóságáért, az epert nem befőtéért, a vadrózsát nem a hecsliéért?... Hanem Istentől ráruházott szépségéért is, gyönyörködtetéséért! Így indulok neki, így hölgyem az Igéretföldnek, melyet Lonkácska mutatott meg, de vezessen is be rá, adja a jó Jézus, aki áldásával áraszsa el a világot!

Kézcsókoló kis lovagja

Bálint.

Szivem Hölgye!

Kezemben a kenyérem képesítő oklevélem. Az állást akár hoinap elfogadhatnám, de kértém a rektort, hogy pár heti pihenőt járjon ki. Addig rendbe szedik anyámék a szükséges holmit. Teljes ellátást kapok és havi 30 K-t. Bizonyos kenyér. Nem elkényeztető, de a nagy diplomás állástalanok szívesen állnának helyemre. A büszkeségen langyított keveset, hogy nem a kápolnás dombon s nem önálló erdőseget kaptam. De ilyet kívánni lehet, de nálam különben csak egy társam nyert. Az édesapja révén, aki szintén erdő s a fiát beajánlotta sok évi hűségese szolgálata s a gróf saját költségén taníttatta: utódjául apjának.

A helyemről majd bővebben írok.

Kézcsókoló hűségese

Bálint.

ban, az iskolai év végén, vagy esetleg szeptember havában fognak a vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur részéről nyert engedély alapján szabályszerű magánvizsgálatra és ennek sikere esetén a felső osztályú tanulók rendes érettségi vizsgálatra bocsáttatni.

A folyó év április havában tartandó felső osztályú magánvizsgálatra és ennek sikere esetén rendes érettségi vizsgálatra csak a budapesti VII. ker. m. kir. állami és a budapesti VIII. ker. Vasutcai közs. felső kereskedelmi iskolánál fognak az arra esetről-esetre a nm. Miniszter ur részéről nyert engedély alapján bocsáttatni a jelenleg hadi szolgálatot teljesítő tanulók. — Tekintettel az érdekeltnek katonai szolgálatára, a nm. Miniszter ur a tandíjat a budapesti állami felső kereskedelmi iskolánál ez alkalommal kétszáz K. helyett száz koronában állapította meg.

Veszprém város hadiadója.

Ismertetés végett kaptuk az alábbi szabályrendelet-tervezetet. Dr. Óvári Ferenc nyújtotta be a városhoz, hogy a tanács az illetékes bizottság előzetes tárgyalása után a városi képviselőtestület gyűlése elé terjessze. Ugy halljuk, hogy a tanács már foglalkozott az indítvánnyal s hozzá is járult. Csak a kivetés adóalapjának három fokozatát osztotta föl négy fokozatra. A cél, melyhez az indítvány kapcsolódik, nemes és fontos, éppen azért a szabályrendelet tervezetét s indokolását — megismerés céljából — teljes egészében leközöljük.

Szabályrendelet-tervezet a Veszprém városi hadiadóról.

I. Általános rendelkezések.

1. §. A hadsegélyezési célok előmozdítása érdekében teljesített közigazgatási teendők költségeinek fedezésére, a harcra esett veszprémi katonák árvaainak, özvegyeinek segélyezésére, a harcra esett rokkantá vált egyének gyámoltására szükséges kiadások céljaira megfelelő alap képzése érdekében és 2. §-ban elrendelt adótörlesztések folytán előálló hiány fedezésére a város területén 50 koronán felüli egyenes állami adóval megrott egyének városi hadiadó fizetésére köteleztetnek.

2. §. A város területén lakó mindazon egyéneknek, vagy jogutódainak, kik a mozgósítás elrendelése óta legalább 6 hónapot meghaladó ideig a harcra esett, vagy a hadizónába eső területen katonai szolgálatot teljesítettek és városi pótdóval hátraleltek vannak, az ezen címen 1915. évi december hó 31-ig fennálló hátraleléai a 7. és 8. §-okban jelzett és igazolt kérelmek előterjesztése esetén törölendők.

II. Városi hadiadó.

3. §. Az 1. §-ban jelzett városi hadiadó kivetése az 1916. 1917. és 1918. évekre, tehát 3 naptári évre történik.

4. §. A városi hadiadó kivetése az egyenes állami adó alapul vétele mellett történik az 5-ik §-ban megállapított adózási kulcs szerint.

5. §. Városi hadiadó címen:

a) mindazok, kik 50 koronán felül 500 koronáig terjedő egyenes állami adóval vannak megrottva, a kivetett egyenes állami adónak 5%-át fizetik;

b) mindazok, akik 500 koronától 1000 koronáig vannak megrottva, a kivetett egyenes állami adónak 10%-át fizetik;

c) végül mindazok, akik 1000 koronán felüli összeggel vannak egyenes állami adóval megrottva, a kivetett egyenes állami adó összegének 15%-át fizetik.

6. §. A városi hadiadó kivetését az 1916. 1917. és 1918. évekre az érvényesen kivetett egyenes állami adó alapul vétele mellett a városi adóhivatal írja elő.

Hadiadónak fizetésére minden 50 korona egyenes állami adónál többet fizető egyén legyen bár köz-, vagy magántisztviselő köteleztetik.

Behajtás tekintetében az egyes állami és községi adók behajtására vonatkozó rendelkezések irányadóak.

III. Adóhátralékok törlése.

7. §. A 2. §-ban megállapított adótörlesztések igénybevitelére jogosultak mindazok, akik a mozgósítás elrendelésétől számítva a háború befejezéséig terjedő időben legalább 6 hónapot a harcra esett, vagy a hadizónában teljesítettek szolgálatot s azt katonai parancsnokságuk bizonyítványával igazolni tudják.

Ugyanezen elbírálás alá esnek a harcra esett katonák törvényes jogutódai, vagy törvényes örökösai, vagy a harcra esett rokkantá vált egyének, azon esetben is, ha az illető harcra esett, vagy rok-

kantá vált egyén 6 hónapot nem is töltött a fronton, vagy hadizónába eső területen.

8. §. A 7. §-ban megállapított adótörlesztési kedvezményt az illető adóhátralékos egyének, vagy ezeknek jogutódai vagy örökösai az általános békét követő naptári év végéig kérelmezhetik. — A kérelmek felett első fokon a városi tanács határoz.

IV. A városi hadiadó felhasználása.

9. §. A kivetett városi hadiadó egy évi összegének felerészé évenként, a Veszprém város társadalma által összegyűjtött és a városi pénztárban a „Hadba-vonult veszprémiek özvegyei és árvái alapja” címen kezelt összeghez csatolandó, tőkésítendő és mint külön alap kezelendő. Ezen alap kamatainak miként leendő felhasználása tekintetében, valamint a segélyezés módjának, mértékének megállapítását illetőleg külön szabályrendelet fog intézkedni, amely 1916. évi december 31-ig jóváhagyás végett felterjesztendő.

A kivetett városi hadiadónak másik felerészé a városi pénztár által a hadsegélyezési célok érdekében teljesített kiadásoknak fedezésére szolgál és miként leendő felhasználása a házipénztári költségvetés alkalmával nyer megállapítást.

V. Jogorvoslat és végrehajtás.

10. §. A városi hadiadó kivetése és az ezzel kapcsolatos hatósági intézkedések elleni jogorvoslatok tekintetében az 1901. évi XX. t.-c. és ennek tárgyában kiadott 1901. évi 50000 számú pénzügyminiszeri rendelet irányadó.

Indokolás:

A világháború hazafias lelkesedést kiváltó, erőt tömörítő, energiát kihatoló forgatagában, az emberi fizikum legnagyobb teljesítő képességével a háború szenvedéseinek türelmével, bátran, szembenézve a halállal, harcolnak polgártársaink a fronton, dicsőséget szerezve hazánknak és a magyar névnek.

Ezeknek bátorságához és szenvedéseikhez hasonló és szintén értékes azoknak munkássága is, akik itthon vannak és bár nyugodtan pihenhetik ki napi fáradaimait, mégis közelről és sulyosan érinti őket a háború okozta bajok minden nyomorúsága, azonban a fronton harcolók által hozott áldozatok jóval nagyobbak, mert hiszen az itthonmaradottak élete biztonságban van.

Kell tehát, és véleményem szerint önként következik a jelen sulyos idők természetéből, hogy anyagi téren a háborúokozta közsültségek sulyos anyagi kötelezettségeit, a közterhek nagyobb mérvű viselését, mi az itthonmaradottak nagyobb árnyában és mértékben vállaljuk magunkra, hogy ezen kötelezettségek elvállalásával legalább részben röjjük le a fronton harcolók által hozott nagyobb áldozatokért polgártársi halánkat.

A kötelezettségnek, a közteherviselés nagyobb mértékben való vállalása a mai nagydíró szelleméből igazságos, méltányos és időszerű.

Mindezektől fényesen bebizonyította már is az állam, bebizonyították működésükkel a közhatalóságok és talán legszebben a mi hazafias társadalmunk már eddig működésével. Senkinek sem forog fenn kétsége az iránt, hogy ott, ahol az esettek árvaaink gyámoltásáról, az esettek özvegyeinek segélyezéséről, a rokkantak istapoyásáról és a háború következtében sulyos csapást szenvedett polgártársaink mindegyikének segélyezéséről szó van, nem maradt el és nem fog elmaradni a jövőben sem.

Ezen nagy lendület nyert és naponként nagyobb és nagyobb mérvben fejlődő áldozatkészségek adják a jogos és igazságos alapot a „városi hadiadóról” most beterjesztett szabályrendelet tervezetnek. Igazságosnak tartom, hogy a világháború forgataga dacára itthon békés munkát teljesíthető polgártársaink a közteherviselés nagyobb mérvű viselésére vonassanak be. Méltányosnak tartom a fronton harcolókkal szemben, hogy azok, kik életüket és véruket meg gondolás nélkül, hazafias kötelességérzettel áthatva minden percben feláldozni készek és ezer életveszély között bátran teljesítik kötelességeiket, mentesítsenek a közteherviselésből fenálló városi pótdó hátralékainak megfizetése alól. Végeredményben ugyanis a háború előtt sulyos gazdasági és kereskedelmi bajok következtében felszaporodott adóhátralékok töröltetésének, így tehát azok, akik majd visszakerülnek a frontról, hogy majd a béke napjaiban teljesítsék régi polgári kötelezettségeiket, ne legyenek mindjárt kétértelmű a fenálló régi közterhek behajtásával járó kellemetlenségeknél, zaklatásoknak, anyagi gondoknak, hanem a családi tűzhely örömeiben ismételtlen megkezdve polgári munkájukat, időt nyerjenek és erőt gyűjtsenek a későbbi közterhekből reájuk háramló polgári kötelezettségek teljesítéséhez.

Időszerűnek azért tartom a most beterjesztett tervezetet, mert hiszen az esettek özvegyeinek és árvaainak, a háború következtében rokkantá vált polgártársainknak egy részéről már most is gondoskodniuk kell, tehát megfelelő alapnak megteremtése már nagyon szükséges. Másrészt ezen gondoskodásunkból a fronton harcolóknak meg kell tudniuk, hogy mi itthonmaradottak nem vagyunk félretek, fronton küzdő polgártársainkra is gondolunk. Gondolunk és megteszük kötelezettségeinket az esettek hozzátartozóival, a rokkantá váltakkal szemben.

Ezen tényeknek felelő tudata edzze meg a fronton harcolókat, a nagy szenvedések elviselésére, adjon karjaikba sámsóni erőt és lelkesedésüknek vi-hara törje össze ellenségeinket annál a nagy össze-csapásnál, melyet oly ferően hirdettek ellenségeink.

Városunk társadalma a mozgósítás első napjában egy tekintélyes, körülbelül 36.000 korona összeget gyűjtött össze a hadbavonultak itthonmaradottai segélyezésére. Ennek az összeggyűjtött alapnak az emelése és így a segélyezés mértékének kiterjeszthetése feladatunk. Feladatunk az állami hadsegélyezés köz-igazgatási végrehajtásából folyólag felmerült kiadásaink fedezése, miért is a város területén az 50 koronán felüli egyenes állami adóval megrott és harcra esett szolgálatot nem teljesített egyének a városi hadiadó fizetésére volnának köteleztendők.

A már elmondottakból folyólag a fronton harcolók lelkesedésének emelése, közteherviselői képességüknek a jövőbeni fokozása céljából indokolt ezeknek városi pótdó hátraleléaiknak a törlésbe hozása 1915. évi december 31-éig bezárólag.

A most elmondottak indokolják az 1., 2., 7. és 8. §-oknak rendelkezéseit.

A városi hadiadó kivetési kötelezettségének megállapítása egyelőre 3 naptári évre volna meghatározandó, mert ezen idő alatt a városi hadiadónak hozama a már meglevő összeggel együtt körülbelül 30.000 korona összegű városi állapot teremtene az esettek árvaainak és a háború következtében rokkantá vált egyéneknek segélyezési céljaira, viszont az általam tervezett hadiadó hozama számításom szerint 30.000 korona összegű fedezetet nyújtana a hadsegélyezési célok előmozdítása érdekében a városi közpénztárunk által teljesített kiadásokra és így városi házipénztárunk fizetőképességének, éppen a címen igénybe vett és nem remélt kiadásai által nagy mértékben befolyásolt aktivitása és zavartalan működése részben biztosítva lenne.

Feltételezve azt a nem remélt esetet, hogy a háborús viszonyok okozta sulyos kiadások nem remélt módon emelkednének, elég időnk lesz a városi hadiadó kötelezettségének esetleges kiterjesztésére.

A városi hadiadó kivetési alapjául az egyenes állami adó alapot tartom az időszerűt a legigazságosabbnak. Az adófizetésnek progresszív megállapítását pedig azért véleményezem, mert indokoltnak tartom, hogy a nagyobb jövedelmek aránylagosan nagyobb mértékben vétessenek igénybe; az 50 koronánál kevesebbet adó fizetők pedig a városi hadiadó fizetés alul teljesen kihagyassanak.

A kivetést és behajtást az egyenes állami adók kivetésére, behajtására jogérvényes intézkedések és rendeletek szerint a városi adóhivatal eszközölné.

A tervezet szerinti hadiadónak hozama a rendelkezéseimre álló adatok szerint a javasolt progresszív adókulcs megállapítása esetén évenként cirka 60.000 korona lenne.

Ezen összeg felerészben csatoltnak a segély-alap növeléséhez, felerészben fedezné a városi pénztárunk a hadsegélyezési célok előmozdítása érdekében teljesített kiadásait.

A tervezet szerint megteremtett segély-alap mikénti felhasználására a segélyezés módjának és mértékének megállapítását illetőleg külön szabályrendelet intézkedései lennének mervadók.

A városi hadiadónak a városi pénztárban befolyó összegéről pedig a házipénztári költségvetés során lesz majd módunk évenként gondoskodni.

A most elmondottak indokolják a tervezet 3., 4., 5., 6. és 9. §-ának rendelkezését.

A tervezet 7. és 8-ik §-ának intézkedéséhez indokolásom legelejen említett kijelentéseken kívül van szerencsém még előterjeszteni, hogy az 1915. december 31-ig fenálló városi pótdó hátralelékok törlésének igénybevitelére mindazok volnának jogosultak, akik a mozgósítás elrendelésétől számítva a háború befejezéséig terjedő időben legalább hat hónapot a harcra esett, vagy a hadizónába eső területen teljesítettek szolgálatot és ezt igazolják. Ezen elbírálás alá veszi a tervezet a harcra esett katonák jogutódait, vagy a harcra esett rokkantá vált egyénekét. Az elmondottak természetéből folyólag természetesen azok is, akik bár nem teljesítettek hat hónapig szolgálatot, de a harcra esett rokkantá, illetve a harcra esett, vagy a hadizónába eső területen szerzett betegség következtében haltak meg, vagy lettek rokkantak. Az adótörlesztési kedvezmények megadása indokolt kérelmek alapján történne és elsőfokban a városi tanács döntene ezen kérdésekben. — Ezen köztartozások összege cirka 20.000 koronát tesz ki 1915. évi december hó 31-éig bezárólag.

A tervezet 10-ik §-a a jogorvoslat és a végrehajtás tekintetében intézkedik.

Miniszter a kamarákhoz. A kereskedelmi miniszter a kamarákhoz a katonai felmentések ügyében leiratot küldött, — melynek lényegesebb rendelkezését itt közöljük:

Az ipari és kereskedelmi érdekeltség köréből előterjesztett azok a kérvények, amelyek a legutóbbi két bevonulásra köteleztet, illetve a politikai hatóság által bevonulásra halasztást nyert cégtulajdonosok vagy alkalmazottaknak a népfelkelési

tényleges szolgálat alól való felmentésére irányulnak, a nevezett minisztériumban most már az elintézés végső stádiumába jutottak.

A miniszter rámutat arra, hogy a folyamodók oly esetekben, midőn kérvényük akár régebben, akár legutóbb egy ízben elutasított, főmentést célzó kérelmüket tömegesen megismétlik.

A kérelmek ily megismétlése maguknak a folyamodóknak, valamint az érdekeltség különböző képviselőinek, ugyisintén az egyes véleményező szerveknek legtöbbször fölösleges munkát és fáradságot okoz a kereskedelmi minisztériumban pedig számos nehézséget támaszt anélkül, hogy a folyamodók célt érnének.

Ugyanezért az ilyen újabb benyújtott felmentésre irányuló kérvényeket a miniszter őrdelemleges tárgyalás nélkül az irattárba helyezni szándékozik és csupán oly egészen kivételes esetekben lesz hajlandó a már egy ízben elbíralt kérvényeket újabb megfontolás tárgyává tenni, ha időközben a kérelem elutasítása óta valamely, a folyamodó ipari vagy kereskedelmi vállalat fenntartása szempontjából elhatározó jelentőségű fordulat (pl. haláleset) áll be, amely természetesen a kérvény előző tárgyalásánál figyelembe vehető nem volt.

H I R E K.

— **A veszprémi Oltáregylet** havi szent óráját holnap, vasárnap d. u. 5. órakor tartja az Angolkisasszonyok templomában. A tagok minél számosabb megjelenését kéri a vezetőség.

— **Adomány.** A veszprémi Takarékpénztár a veszprémi Szépitőegyletnek 50 koronát utalt ki. A nemes adományért halás köszönetet mond az elnökség.

— **Lelkigyakorlatok.** A veszprémi Oltáregylet husvét előtti lelkigyakorlatot tart, melyre ezennel úgy az egyesület tagjait, valamint a lelkigyakorlatban résztvenni kívánkozó minden hölgyet a vezetőség tisztelettel meghívja. A lelkigyakorlatok ápr. 11. és 15-ike között lesznek az angolkisasszonyok intézetének dísztermében. *Jankovich Bésán* Endréné előnként felkérésére a lelkigyakorlatok vezetését *Strommer* Viktorin dr. pannonhalmi főisk. tanár vállalta. Részletes programot a jövő számunkban közölünk. Ezenkívül az egyesület névre szóló meghívókat is fog szétküldeni. A vezetőség már most annak a reményének ad kifejezést, hogy városunk hölgyei ez idén is a múlt években tapasztalt érdeklődéssel vesznek részt a belső felújulásban.

— **A pannonhalmi főpát kiütetése.** A király, dr. *Hajdu* Tibor pannonhalmi főpátnak a közjótékonyaság terén szerzett kiváló érdemei elismerésül a Ferenc József-rend nagykeresztjét díjmentesen adományozta. E kiütetést azért a jótékonyaságáért kapta, mellyel a veszprémi cs. és kir. tartalékkórház balatonfüredi fiókjában ápolás alatt álló beteg és sebesült katonák és tiszték elhelyezéséről és azok ápolásához szükséges gyógyszerközlők rendelkezésre bocsátásáról, a legnagyobb áldozatokat sem kímélve, gondoskodott. A balatonfüredi fiókban eddig 1500-nál több tiszt és katona nyerte vissza egészségét. — Hogy az ott ápolottak mindig a megmegfelelőbb és legkényelmesebb helyen — a bencések balatonfüredi szanatóriumában — lakhattak és a szükséges gyógyszerközlők, fürdők stb. mindenkor rendelkezésükre állottak, az dr. *Hajdu* főpát hervadhatlan érdeme.

— **A vármegyéről.** A magyar kormány legutóbbi kelt rendelkezése értelmében a Haditeremny részvénnyársaságtól kell mindenkinek gabona- és lisztigényességét beszerezni, aki eddig hatósági lisztet vagy gabonát használt. Dr. *Véghely* Kálmán alispán ebből a rendeletről kifolyólag kérelmet terjesztett a belügyminiszterhez abban az irányban, hogy a rekvirált gabonát ne vigyék el a vármegye területéről, hanem öröltessék meg az itt levő malokkal. Kérte még azt is, hogy a meglévő lisztmennyiséget is itt használhassák fel.

— **Gyűlés.** Veszprém város képviselőtestülete f. évi április hó 12-én tartja rendes tavaszi közgyűlést.

— **A főgimnázium kertészcsapatai.** Márc. hó közepén alakult meg a főgimnázium III., IV., V. és VI. osztályú növendékeiből a négy kertészcsapat, amelyek azóta az esős napok kivételével minden délután fölíválva dolgoztak. A terület, amit ültetésre alkalmasít tettek, 3195 négyzetméter. A vezetőség köszönetet mond a birtokosoknak, hogy

modot nyújtottak a diákoknak közhasznú foglalkozásra. De dicséret illeti meg a diákokat is, mert átlag kitartóan, kedvvel végezték a nehéz munkát. A kertészcsapatok igénybevétele ügyében jelentkezni lehet továbbra is a főgimnázium igazgató-ságánál.

— **Emléket Vaszary igazgatónak.** A helybeli állami kereskedelmi iskolai gondnokság a múlt vasárnap tartott ülésében a többek között foglalkozott avval a tervvel is, hogy az intézet volt érdemes igazgatójának a városi temetőben levő sírját sirkövel díszíti. Erre vonatkozólag a gondnokság tagjai önkéntes adományokat tettek. Részünkről azt hisszük, hogy a hálás tanítványok is örömmel röjják le a kegyelet adóját, amit a gondnokság elhatározásáról tudomást szereznek.

— **Kimutatás.** Az angolkisasszonyok intézetének belső növendékei a múlt héten jótékony-celu előadásokat tartottak. A közönség a jól sikerült előadások iránt élénk érdeklődést tanúsított. Külös bizottsága az a szép anyagi siker, melyet az ünnepély hozott. Befolyt összesen hatszáz korona. Az intézet főnökője ezt az összeget a következő célokra küldte el: 200 K-t a veszprémi kir. tanfelügyelőség címére, az elesett tanítók árváinak és özvegyeinek javára; 200 K-t az árvák központi bizottságának és árvaházának; 200 K-t Veszprém város hadiárvai részére a polgármester kezeihez. Az ünnepélyen felülfizettek:

Dr. Óvári Ferenc 40 K, Nagy László 20 K, Engelhardt Ferenc 12 K, Kránitz Kálmán, Ádám Iván, Molnár Dénes, Rosos István, Reiner Gyula, Kaulzi Dezső, Vurglich Agoston, Bokrossy Jenőné, Simkó Károlyné, Sohár Árpád, H. L. 10—10 K, Zwickerné 8 K, Raffel Dénes, dr. Csete Antalné 7—7 K, öz. Glatz Ignácné 6 K, Reviczky Irmin, Geiger Rezső, dr. Szász Ferenc, Köves Edéné 5—5 K, dr. Illés Dezsőné, Havas Jakabné, N. N., Corsanné 4—4 K, dr. Wallner Eiminé, N. N., Sente Arnold, N. N., Bezerédj Ivánné 3—3 K, Irgalmas nővérek, Benacsek Béla, Unger János, Blázy Imre, Illésné, dr. Csolnoky Ferencné, Kovács Józsefné, Gaál Sándor, Stubenvoll Ferencné, Boda Istvánné, Langer Alajosné 2—2 K, Bálványosyné, Scháldi Józsefné, Kenessey Pepi, Galambné, Bokrossy, Fehérvári, Bokrossy Elemér, Stubenvoll Liána, Pallaghy, Laber Miklós, Luttor Ferenc és még többen 1—1 K.

— **A városi főtisztviselők jutalmazása.** A villamos igazgatóság üléséről írott tudósításunkban megemlítettük, hogy a városi főtisztviselők a villamostelep átvételénél a város javára nagy összegeket takarítottak meg. Elismerik ezt az igazgatóság nem tisztviselő tagjai is s elismerik mindazok, akik az átvétel nehéz munkájáról tudomást szereztek. Dr. *Óvári* Ferenc a városi tisztviselőket; nevezetesen a polgármestert, főjegyzőt, főügyészt és főszámvévőt jutalmaztatni óhajtja s erre vonatkozó indítványát a városhoz beadta. Ezen indítványt is az április hó 12-én tartandó közgyűlésen kerül tárgyalás alá.

— **Gróf Esterházy Pál alapítványa.** A Vilmos császár nevével viselő 7. huszárezred a székesfővárosi polgármesteri hivatalhoz átiratott intézést, amelyben közli, hogy a hősi halált halt *Gróf Esterházy* Pál főhadnagy pápateszéri kastélya alapítványként hadiárvelési céljaira az Országos Gyermekvédő-Liga kezelésébe ment át. Az árvaházban az ezred kötelékébe tartozott és hősi halált halt altisztek és legények tíz árvája is elhelyezést nyer. Az alapítványi helyet személyesen kelt kéri az anyának a 7. huszárezred pótparancsnokától.

— **Adomány.** A balatonberényi templomnak *Iffy* József ottani lakos, egy közel 300 kor. értékű tumbaterítőt adományozott. Isten fizesse meg a szép ajándékot.

— **Városi mezőgazdasági bizottságból.** A veszprémi mezőgazdasági bizottság csütörtökön gyűlésezett. Foglalkozott az alispáni rendelletről, mely a mezőgazdasági munkások elszegődésére az április 15-iki határidőt szabta meg. Ugyanez a rendelet utasítja a községi előljárókat, hogy az el nem szegődött gazdasági munkásokat kényszer-munkára fogják. A bizottság most megállapította, hogy az ily kényszermunkának napi bére a már megállapított rendes napszámnál 20%-al alacsonyabb legyen. — Így akarják a renitenskedőket tisztas munkára kényszeríteni.

— **Szerkesztőváltás.** A „Zirc és Vidéke” című hetilap szerkesztését, *Végh* Győző zirci tanító, a lap eddigi szerkesztőjének lemondásával dr. *Magyarász* Ferenc, a lap főmunkatársa vállalta el.

— **Villanyvezeték a jutasi kórházig.** A katonaság a villanyvezetékét kivetteti a jutasi katonai kórházakig. A város a csatlakozást s a bekapcsolást megengedi. Ez utvonál közigazgatási bejárása április 4-én lesz. A várost dr. *Horváth* Béla főjegyző képviseli.

— **Halálozás.** *Szabó* József szűrposztó-készítő 79 éves korában március 30-án meghalt. Régi, előkelő tagja volt a híres-neves veszprémi „csapók”-nak, akiknek népes, vagyonos céhe Veszprémnek társadalmi s politikai életében hajdanta nagyon számbavett tényező volt. Valamint kihalt a tulipántos szűr, pusztulóban van a szűrposztó-ipar is, s ilyen érdemes, szép multu képviselőinek elmúltával elfogynak a régi „csapók” is. Szombaton temették s öszinte részvételt nagyon sokan elkísérték a felsővárosi temetőbe.

— **Nappali áram.** A villamostelep igazgató-sága is foglalkozott a nappali, — jobban mondva ipariáram ügyével. A város hajlandó a délutáni időben, 2 órától számítva a nappali áramot biztosítani, napi 80 korona biztosítása mellett. — A villamos motortulajdonosoknak kellene ezt biztosítani. A város csak egyetemleges felelősség mellett vállalkozik s épen ezért 2400 kor. biztosítékot kíván. A napi áramfogyasztás költségét pedig az iparosok maguk összak föl egymás között.

— **Vallásos est.** A veszprémi evangélikus nőegylet a jövő vasárnap, április 9-én délután 5 órakor az ev. templomban offertoriummal összekötött vallásos estélyt rendez. Az estély tárgysorozata: ima, karének, felolvasás, szavalat, karének s befejező ima.

— **Vármegyei szabályrendelet.** Veszprém vármegye közönsége még 1914-ben azt a határozatot hozta meggyűlésén, hogy a nyilvános étkező helyiségek, vendéglők, kávéházak, kávéházak tulajdonosai helyiségeikben a vendégek számára könnyen hozzáférhető helyen kézműszakra használható, lehetőleg folyócsappal ellátott mosdókészleteket kötelesek felállítani. A kereskedelemügyi miniszter a vármegye határozatát jóváhagyta, így már csak a szabályrendelet végrehajtása van hátra.

— **Adakozás a sebesülteknek.** Két meghatározó levél kíséretében küldött be a cs. és kir. tartalék kórházban ápolat sebesült és beteg katonák részére 200 darab friss tojást és 4¼ kiló tepést *Keresztessy* Erzsi, a nemesvámosi kis-iskola tanítónője, miket tanítványai adtak össze. Ebédjüket vonták el maguktól a kis tanítványok, — írja a nemesleklü tanítónő, — nem ettek meg édes anyjuk által nekik ebédre hagyott tojást, csakhogy a sebesülteknek jusson. A tanítványok a következő kedves kis levelet írták a küldeményhez: „Kedves katonabácsik! Nem feledkeztünk ám meg magukról ez évben sem, csak későn kezdtünk iskolába járni, mert betegek is voltunk egy hónapig, hogy iskolába se járhattunk és sokat kellett tanulnunk. Csak karácsonyra gyűjtöttünk a mi szenvedő hőseink számára, akik szívünknek oly kedvesek, de azt a nagyok adományával küldtük el. Fogadják szeretettel, amit oly szívesen küldünk kedves katonabácsik, mi pedig igyekezzünk a maguk méltó utódaivá válni, ha megövnünk. A jó Isten áldását és segítségét kérjük valamennyiükre. Nemesvámos, 1916. március 22-én.” Aláírva a református kisiskola 55 tanítványa. — Nemesvámos közönsége mindenkor kivette részét a jótékonykodásból, mikor a sebesültekről volt szó. Karácsonykor nagyobb adományt küldött, élelmi cikkeket, pénzt. Ugyanakkor a tanítványok is gyűjtöttek és a gyűjtésük élén mindenkor nemesen gondolkozó tanítónőjük: *Keresztessy* Erzsi állott. Neki, valamint a jószívű kis adakozóknak ez uton mond köszönetet a kórházparancsnokság.

— **Ünnepes a harctéren.** Március 15-iki kelettel a harctérről tábori lapot kaptunk, mely jellemző bevilágítást enged katonáink lelkivilágába. Minden bölcselkedés helyett beszéljen a levél a maga közvetlenségével:

Tekintetes Szerkesztőség! Mi is megöltük e nagy napot itt a front mögött. Kevesebb volt a beszéd mint másutt, de minden szó a szívből fakadt, igaz érzés szültte, hisz frázisnak nincs helye itt a tettek mezején. A veszprémi fiúk ádvölgyüket küldik Veszprém város ünnepelő közönségének. *Rada* Imre hadapródjelölt, *Gróff* Elek hadapródjelölt, *Féjer* Andor hadapródjelölt, *Farkas* Ferenc hadapródjelölt, *Auerhammer* Ferenc hadapródjelölt.

— **A kereskedelmi iskola kerítése.** A helybeli kereskedelmi iskola eddigi léckerítése már meglehetősen viseltes, hozzá meg nem egészen összevágó a modern épület külsejével. Az iskolai gondnokság ezért új megfelelő kerítés felállítására vonatkozó tervek benyújtására felszólított néhány helybeli iparost. A gondnokság felkérte *Molter János* kir. műszaki tanácsost, hogy a költségvetést revidálja. A felülvizsgálás után a gondnokság a terv keresztülvételét ajánlani fogja a kultuszminiszternek. A tetszetős kerítéstervezet drótsővényből készülne, vasoszlopokkal, betonalapzattal, egy tágas, középen fekvő kapuval. A beérkezett tervek közül *Fabb Károly* megnyerte a gondnokság tetszését.

— **Sötét a városi állomás környéke.** A városi állomás főnöksége átír a városhoz s panasolja, hogy az állomás környékén s az ut mentén sötét van, mert kevés villamos lámpa ég. A sötétségben az utas csetlik-botlik, kalózkodó egyenruhások pedig intelligens nőket is inzultálnak. A főnökség arra kéri a várost, hogy még két egész éjjeli lámpát szereltesse az ut mellé. A villamos igazgatóság a kérést teljesíti. Könnyen is teszi, mert csak két fél éjjeli lámpát kell az egész éjjeli áramkörbe bevonni. De viszont a városnak is van az állomásra panasz. A Perron is sötét, a vonatok közt is csetlik-botlik az utas, sőt ez veszelmesebb lehet. A várótermekben is petroleum-lámpa pislog, pedig helyes volna, hogyha már Veszprémben villanytelep van, az állomást is villannyal világítanák. Így azután belül is, kívül is könnyedén járnak az utasok. Ugy halljuk, hogy a villamos igazgatóság illetékes helyen lépéseket tesz a vasúti állomások villanyvilágítása érdekében.

— **Harangokból ágyuk.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter átiratban értesítette az egyházi főhatóságokat, hogy a hadvezetőség az egyházi főhatóságok által kimutatott harangokat átveszi. Megállapítja a miniszter, hogy az egyházi főhatóságok szem előtt tartották az állam legfőbb, legéletbevágóbb érdekeit. „Az egyházi főhatóságoknak ezen akció tekintetében elfoglalt álláspontja — írja a miniszter — lehetővé teszi, hogy a harangoknak a hadiszolgálati törvény alapján való igénybevétele mellőzhető lesz és hogy a rendelkezésre becsült harangok kártérítés ellenében való átengedése akadálytalanul megtörténhetik.”

— **Pályázat.** Az iglói tanítóképződe 45—50 növendéket vesznek fel az első évfolyamba. A jó viseletű és szorgalmas tanulók mind köztartásban, vagy pénzgétyben részesülnek. Az első osztályban van 5 ingyenes, 12 féldíjas, 3 képzésszegélyes, 10 teljes fizetéses hely, 15—20 segély nélküli bejáró tanuló. A teljes köztartási kedvezményben részesülők reggelit, ebédet, vacsorát teljesen ingyen, a fél köztartási kedvezményt élvezők 19-50 koronáért kapnak, a teljes díjat fizető benlakók havonként 39 kor. köztartási díjat fizetnek. A képzésszegélyesek hávi 19-50 koronáért kapnak segély alakjában. A kérvényeket május hó 31-ig kell benyújtani az intézet igazgatóságánál. Az érdeklődők forduljanak a helybeli kir. tanfelügyelőséghez, ahol bővebb felvilágosítást nyerhetnek.

— **A malac.** Csetten a nyelvünk, nyelvünk is egyet, mikor a nevedet halljuk: Malac!... Te édes, fehér, göndörhaju drágaság!... Az izes, piros, ropogós héju pecsenyét juttatod eszünkbe. Emésztő fájdalom, hogy csak az eszünkbe, mert a tányérunkra... oh, dehogyan is kerül, te nagyságos, drága kis jószág! Ha oda kerülne, emésztő gyönyörűség lenne belőled. Te vagy a mai kor becézettje, féltett kincse, merész álmoknak hordozója. Te vagy az értékmérő, hisz manapság valaminek az árát koronákban már ki sem tudjuk fejteni. Mert nagy, nagyon nagy számot kellene összeszedni. Azt mondjuk tehát: egy kg. kávé egy pecsenye-malac, egy pár cipő egy választási malac, egy hold föld... az már egy kövér malac! Igen, a malacocska ma a mi valutánk. Malacbankok, disznóbankok mobilizálják. Meg a falusi és városi fiók-bankok. A malac mindig a szerencse szimbóluma volt, most azonban a tőket, a vagyon jeleit s nem is csoda, ha az emberek bomlanak utána. Egy malacocska: gyönyörűség. Két malacocska: boldogság. Négy malacocska?... Órók mosoly s kibujok a bőrből! Csoda-e tehát, ha keresik, birtokba ölelik, dajkálják, féltve féltik... Mint a kincset, mint a várvavart jólakhatás négy lábacsán szaladgató reménykedőt. S oh! ha baja esik, még a ház is lázító reszket. Ha a kicsike bányáit s Ámos szemmel kukucskál ki a számapárná alól, akkor már: „Apus!

a coca szomorú, kedélytelen! Ha nem eszik, akkor meg: „Anyus! ez a tünet veszedelmes. Hamar orvosot!”... Még a szomszédok is érdeklődnek. Akinek van, szomorú tépelődéssel, akinek nincs, irigykedéssel s kaján örömmel készül a részvevő krokodilus könnyek kisajtolására... Elismerjük, hogy mindez egy kicsit hosszú bevezetés, de szükséges volt, hogy megértésük, mennyire szerethető, mennyire féltethető egy tisztviselő barátunk nehezen szerzett két szép malacocskáját. Mert hát nagyon szépek voltak. Egyik-egyik megérhetett egy pár puhaszaru csizmát. Az egész ház, kicsitől nagyig, mind szolgálatukban állott. Ettették, itatták, fűrésztették s csak az a hiba, hogy fürdőköpenybe nem bujtatták. Az étel se járt ki nekik szük marékka. Sőt!... s éppen ez okozta a katalizmat, amelytől még a temetőidő is megrendült. A mi tisztelt barátunknak ugyanis nagy marka van. Nem termelt az mostoha adagolásra. Így esett meg aztán, hogy a cocáknak is bőven adagolta a szemet. Addig, addig, míg az egyik, a helyesebbik, a fészekentő árpacsömört kapott. Mondhatnók ezt árpadúznak is, mert a szemes árpától egész a puffanásig megduzzadt. Barátunk belesápadt, mikor ezt hallotta s verejtékezett, amikor meglátta... Más ember bizvást belehalt volna, de az ő göbé-furángja rögtön előírta a hasznos medicinát. A cocát ki az udvarra!... Az ostort pedig le a szegről s hajrá! Példájára a föl-fúj lovak londonzosásának. Versenyfutás az udvaron trappban, galoppban. Az ostor cserdült, a coca perdült, a gazda lendült. Addig, amíg ki nem dült. Előbb azonban a cocának be kellett bizonyítania, hogy emésztési képessége rendben van s még kellett igérnie, hogy többé nem lesz szodé! A kúra sikerült. A coca megkönyvedett. A törülköző is megszáradt, melybe megjött barátunk verejtéke beletemetkezett. Sőt már az a literes üveg is kiürült, amelyből egy kedélyes társaság a gazda boldogságán felvidulva, vidáman kocintott a drága coca egészségére. Pardon! Mindkét drágának az egészségére!

— **Hangszereket a katonáknak!** A Hadsegélyző Hivatal kéri az áldozatkész, hazafias magyar társadalmat, hogy legyen segítségére a harctéri hősöknek gondülő hangszerekkel való ellátásában. A különböző frontok katonáinak egyre sürűbben megnyilatkozó szükséglete az, hogy a véres harcok pihenőin a zene hullámaiban mintegy lelki fürdőhöz jussanak, érzéseiket kifejezhessék és harci kedvüket fokozhassák. *Szajharmóniák, húzos harmóniák, hegedők, réz- és fafuvolák, klarinétok, tárogatók, citerák, gramofonok* kellenének minél nagyobb számban. Aki csak teheti, küldjön egyet-mást a Hadsegélyző Hivatal átvételi különítményének (IV., Váci-utca 28.), amely a hangszereket készséggel szállítja az összes frontokra.

— **A század kutyája.** Pergő dobász mellett menetelt egyik ujonc-század pénteken délelőtt 11 órákor a Rákóczi-téren. Az őregekben közül valók voltak, akik mellett jól táplált, fehérfeke kutyá nyargalászott. A század kutyája. Sajna, nyakraváló nélkül. A gyepestert a kutya vezetes pillanata épen akkor irányította arra felé s ügyes segítje hírtelen drótnyakkendőt hurkol a hűség — immáron vonitva fickándozó jelképezőjének nyakára. Nagy lón a riadalom. Előbb egy, majd több őreg, fegyveres népfölkelő ugrott ki a sorból, hogy a század kutyáját szorító helyzetéből kiszabadítsa. Nyomatékosan, szinte szemrehányó figyelmeztetéssel hangoztatták, hogy ez a század kutyája. A közelben álló kutyabőrön őre már-már könyörületre hajlott, amikor a rend hivatalos őre erőlyesen közbe lépett. A kutyának nincsen bilitája, elfogása tehát jogos, sőt kötelesség. Ha ezt a század sérelmesnek tartja, intézkedhetik a rendőrségi hivatal útján. Ebben a helyes igazságszótásba aztán a katonák belenyugodtak. Sőt a kutya is, mert zokszó nélkül pottyant a kocsibőrönbe. Csodák csodája, a nép sem volt a kutya pártján. Azt mondta: ha a szegény ember kutyája adóköteles, akkor fizessen a század kutyája is. És — a népnek igazza van!

— **Felvétel tanítóképző-intézetbe.** A pápai m. kir. állami elemi népiskolai tanítóképző-intézet I. osztályában a jövő 1916/17. tanévre 3 teljesen ingyenes, 7 féldíjat fizető hely jön létre, míg az intézet 120 növendék számára berendezett internátusában 12 teljes díjat fizető növendék nyer lakást és ellátást. A kedvezményes helyek a közép- vagy polgári iskola IV. osztályát jó eredménnyel végzett tanulóknak fognak adományoztatni. Ezenfelül a dunántúli református egyházkerület az e kerületből való érdemes református fiukat külön is segélyezi. A teljes díjat fizetők ellátása évi 390 koronába kerül. A folyamodványok beküldésének határideje május 31. napja. A folyamodványok felszerelésére vonatkozó részletes tudnivalókat

a „Néptanítók Lapja”-ban közölt teljes pályázati hirdetés tartalmazza; egyébként készséggel ad felvilágosítást az intézet igazgatósága is.

— **A kórházak nem vesznek fel katonákat.** A belügyminiszter az összes törvényhatóságokhoz körrendeletet intézett, amelyben a köz- és nyilvános jellegű kórházak vezetőit utasítja, hogy a sebesült katonák álligénybevétel helyeket adják vissza a polgári foglalkozásu betegeknek és a katonai sebesülteket ezentul kizáróan katonai kórházakban helyezze el.

— **Polgári hadi érdemkereszt.** A hivatalos lap közli az Őfelsége által alapított új rendjelet, amely a „mostani háboru alatt polgári téren önfeláldozó odaadással teljesített sok kitűnő szolgálat hálás méltánylásául” kerül az arra érdemesek mellé. A polgári érdemkeresztet Őfelsége az egyes hatóságok föltérjesztésére adományozza. Okmányt a hatóság állít ki róla, különös kiváltságot nem jár vele; elhalálozás után a tulajdonos örökösei megtarthatják. Az új érdemkereszt tűzött keresztből áll, éremfelületén „*Merito civili tempore belli MCMXV.*” körirattal, közepén Őfelsége névjelvényével. Az érdemrend kisebbített alakban (en miniature) is viselhető. A polgári hadi érdemkeresztnek *négyszéle* osztálya kerül adományozásra.

— **Bevonulás helyett.** *Klein Mór* bevonuló ujonc mult hó 28-án este felé a Kaszavölgyben elvágta nyakát, aztán felvágta mindkét kezét. Egész éjjel a vetésben fektült s csak másnap reggel vették észre. A kórházba szállították. Állapota elég súlyos.

— **Felvételi pályázat.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak 7390. sz. rendelete értelmében az 1916/17. iskolai évre a csáktornyai m. kir. áll. elemi népiskolai tanítóképző-intézet I. osztályába összesen 35 növendék vétetik fel. A teljes fizetésesek 40, a féldíjasok 20 kor.-t fizetnek havonként köztartásdíj címén az intézet pénztárába. A képzésszegélyes havonként 15 K ösztöndíjat kap. — A kérvényhez a következő okmányok csatolandók: 1. születési bizonyítvány, 2. iskolai bizonyítvány a megelőző évről és a f. é. értesítő, 3. tiszti orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanítói pályára alkalmas voltáról, 4. segélykérés esetében hiteles községi bizonyítvány a szülők vagyoni állapotáról s a kiskorú gyermekek számára hiteles családi kimutatás. Csak oly ép testű és zenei hallással bíró tanulókat vétetik fel, akik tizenégy életévüket már betöltötték, de tizenhét évesnél nem idősebbek s akik a polgári vagy középiskola 4-ik osztályát sikeresen elvégezték. — A végleges felvételt az intézeti orvos véleményétől s az énekhallásbeli vizsgálat eredményétől függ. A vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszter urhoz címzett folyamodványokat az előírt okmányokkal együtt 1916. május 31-ig kell a csáktornyai m. kir. áll. elemi népiskolai tanítóképző-intézet igazgatóságánál benyújtani a folyamodó lakóhelyének, az utolsó posta és vármegye feltüntetéseivel. Csáktornyan, 1916. március 9-én, *Zrinyi Károly* igazgató.

— **A szőlőgazdáknak s a harctéren a katonáknak nagy lesz az öröme,** mert bőven terem bor és gyümölcs, amióta „*Peronospora*”-ral permetezik és **gyümöket és gyümölcsfákat.** Utalunk lapunk hatodik oldalán levő hirdetésre.

— **Miért késnek az oroszországi levelek?** Folyton, sok a panasz amiatt, hogy Oroszországban levő foglyokról szabálytalanul jönnek a levelek. Főként a hadifoglyokat gyámoltató és tudósító irodát keresik föl a kétségbeesett hozzátartozók, akik néha tíz hónapig nem jutnak hírhöz. Földi János dr. miniszteri tanácsos, az iroda vezetője egy újságíró előtt ebben a kérdésben a következő felvilágosítással szolgált: — A viszonyok csakugyan hallatlanul rosszak, úgy, hogy ha 6—8 hónapig sem jelentkezik a fogoly, nincs ok aggodalomra. Az orosz Vöröskereszt szervezetlen és a cenzorok tulságosan gyanakodók. Mihelyt egyetlen gyanus szót találnak, eldobják a levelet, a nagy távolságról szólva, az is baj, hogy a foglyok lakóhelyét gyakran változtatják. — Egyik fogolytranszportot a másikkal cserélik fel, hogy azt a látszatot keltsék a közönségben, hogy új fogolyzállományok érkeztek. — Stokholmban sok átvös megállapodás történt, de az orosz megbízottak azokat csak úgy vállalták, ha a kormányuk ahhoz hozzájárul. Az orosz kormány azonban december óta még mindig nem nyilatkozott. Az bizonyos, hogy a csomag és pénzküldeményeket ma már sokkal rendezebben szállítják és szolgálják ki.

— **Gyermekkatonák a harctéren.** A Külügy-Hadügy írja, hogy az egyik harctéri alakuláshoz a pótlási szállítmánnyal együtt egy szakaszvezetői rendfokozatot viselő 13 éves gyermek érkezett, akinek mellét az arany vitézségi érem díszítette. Kétség merült fel azonban a gyermek kitérítése körül és amidőn nyomozni kezdtek ez ügyben, a kis szakaszvezető hamisított utlevéllel nyomtalanul eltűnt. Tekintve, hogy az ily esetek elég gyakoriak és katonai szempontból nagy óvatosságra készítettek, a hadügyminiszter elrendelte, hogy a menet-alkulásokba ezentul nem szabad oda nem való fiatal gyermekeket beosztani, még ha azok önként jelentkeznek is.

— **A tanuló gazdasági szabadsága.** A kultuszminiszter az összes hazai iskolák vezetőihez rendeletet intézett, amelyben kívánatosnak nyilvánítja, hogy a mai rendkívüli viszonyok között a mezőgazdasági termés biztosításában a tanulóifjúság is közreműködjen. A miniszter a közreműködés módját abban állapítja meg, hogy a tanulóifjúság ne csak hozzátartozóinak, hanem más munkaerőre szoruló gazdáknak is ajánlja fel segítségét. A rendelet felhívja az iskolák vezetőit arra is, hogy az önként jelentkező és a testileg fejlettebb tanulókból a konyhakerti termelés céljaira termelő csoportokat szervezzenek. A miniszter utal arra, hogy a tanulóifjúságnak a mezőgazdasági munkákban való felhasználásánál figyelemmel kell lenni a tanuló tanulmányi előmenetelére, de módot ad arra is, hogy *indokolt esetekben a tanuló a gazdasági munkálatok időtartamára szabadságot kaphassanak*, ha a gazdák ilyen kérelemmel megkeresik az iskolák igazgatóját.

— **A hadiszolgáltatást végzők felmentése és felváltása.** A hadiszolgáltatási, személyes szolgáltatási és a népfelkeltő törvény alapján ki-rendelt egyének felmentésének, illetve felváltásának jogát a honvédelmi miniszter — a városokhoz intézett leirata szerint — saját magának tartja fenn. A kérvények azonban nem közvetlenül a honvédelmi miniszterhez, hanem az illetékes közigazgatási hatósághoz intézendők, melyet azok elintézésére utasított a miniszter.

— **A lakodalmaknak is egy órákor van a zárórájuk.** A belügyminiszter rendelete folytán március 16-tól kezdve éjfél után minden nyilvános helyiséget be kell zárni egy órákor. A vendégfogadóknak tartandó takodalmaknak és banketteknek szintén egy órákor véget kell vetni. A kaszinók, olvasókörök nyilvános helyiségeire is kiterjed a záróra, de nem a kaszinók termeire, mert ezek magánlakás jellegűek.

— **A törvényhatóságok tengerivásárlása.** A miniszterium egy újabb rendelettel megengedte, hogy a törvényhatóságok a közönség élelmezésének biztosítása céljából a rendelkezésük alatt álló sertések hizlalására ott is vásárolhassanak tengerit, ahol a rekvirált tengerikészlet átvétele még nem történt meg.

— **A titkos tinta és titkos írásmód eltiltása.** A hivatalos lap e heti egyik száma közölt egy kormányrendeletet, amely szerint tilos olyan sajtóterméket, iratot vagy ábrázolatot terjeszteni és közszemlére kitenni, mely titkos tinta vagy titkos írásmód ismertetéséről szól, vagy titkos írásmóddal vagy titkos tintával készül.

— **Mennyibe kerül a háború.** Heflerich államtitkár becslése szerint a háború a hadviselő feleknek összesen nepona 240 millió márkájába kerül. A központi hatalmak napi háborús kiadása ebből 110 millió. A háború kitörésétől 1916 márc. 31-ig a központi hatalmak összkiadása 50—55 milliárd, míg az entente kiadásai 100—105 milliárd koronára rúgnak.

Használjunk hadisegély-bélyeget!

Bajtársi szellem a mezőgazdaságban.

Az anyagiakért való tulhajtott küzdelem nagyon csökkentette az emberekben a szolidaritás érzését, — a bajtársi szellemet. Azt hittük, hogy magunk is boldogulunk és sokkal többre jutunk, ha a munkánk csak a magunk erejét fejtjük s s nem szorulunk máséra, aminek okvetlen következménye az, hogy néha a mi erőnköt is kölcsön kellett adni másnak, esetleg szolgálatába állani, a közérdeknek.

A mostani világháborúnak kellett eljőnie, hogy mindenki lássa, miszerint bajtársiasság nélkül keveset használ a nagy fizikai erő, a fokozott tudás. Mindezeknek csak akkor van értékük, ha azokat a közérdek javára és a közel egyetértésben gyümölcsöztetjük. Sikert a mostani nagy küzdelmek idejében csakis a lángésznek fellobbanásai hoztak, ha egyénről van szó, máskülönbön minden sikert az egyetértő, közös munkának, egymás önzetlennel, vállvetett támogatásának lehet köszönni.

Nagyon természetes, hogy a világháborúnak ezt a megbecsülhetetlen tanulságát le kellett vonnia azoknak is, akik a titáni küzdelemben a fronton belül vesznek részt. Amint tudjuk a háború végső sorsára kétségtelenül legnagyobb befolyással lesz a mezőgazdaság. A mezőgazdaság teljesítőképessége épp oly fontos a végső győzelemre, mint a katonák vitézsége s tervszerű munkája. — Tudjuk viszont azt is, hogy a mezőgazdaság béke idejében igen jó melegágya volt az önzésnek és nagymértékben nélkülözötte a bajtársi szellemet, aminek meg is volt a rossz következménye, hiszen az összetartás hiánya miatt a mezőgazdaság jelentősége csakis az utolsó időkben tudott valamiképpen kifejezésre jutni.

Önként következik mindenből, hogy a háború tanulsága képen az érdekelt tényezőknék gondoskodni kellett arról is, miszerint a mezőgazdaságban is teljes mértékben érvényre jusson a szolidaritás érzése, a bajtársi szellem.

Két kormányintézkedés van eddig, ami e bajtársi szellem evolúciójának utját egyengeti. — Egyiket a minisztertanács adta ki, a másikat a honvédelmi miniszter. Mind a két rendeletben nemcsak apellálnak a bajtársi szellemre, de egyúttal törvényes eszközökkel próbálják meg annak virulását elősegíteni. — A kormányrendeletek ugyanis kötelezővé teszik nemcsak a polgári egyéneknek, hanem a mezőgazdasági munkákra szabadságot és fölmentett katonáknak is, hogy a saját földjük megművelése után tartoznak munkaerőjüket és munkaeszközöiket válogatás nélkül mindazoknak rendelkezésre bocsátani, akiknek földje megművelésénél, termésé betakarításánál áll.

Sok helyütt talán nem igen lesz szükség kényszerítő rendelkezésekre, mert mindig megvolt a bajtársi szellem. Igen sok faluban ambicionáltak azt, hogy „bevetetlen föld ne maradjon”. Ilyen falvak boldogultak is leginkább. Most azonban nem csupán az ambíció kielégítéséről van szó, hanem a közérdek legmesszebbmenő istápolásáról. Ilyenkor teljes örömmel kell üdvözölni az olyan bölcs kormányintézkedéseket, amelyek kissé talán az egyéni szabadakarat megnyirbálására vezetnek, de végeredményben a közérdek előmozdításán kívül olyan eredményeket csöpögtetnek az arra hajlandósággal bíró földművelő nép lelkében, amelyek ha önként fakadtak volna fel régebben, ma már a magyar mezőgazdaság teljesítő képessége kielégíthetne minden kívánságot.

Az iskolai kirándulások, a tanítás és nevelés szolgálatában.

írta: Berényi Ferenc.

IV.

Beszéd- és értelemgyakorlatok kapcsán tanítottam a gyermekeknek a völgy, domb s a hegy fogalmát. És azon a napon, amelyre a tananyag-naplóban ezt az anyagot felvettem, ép oly idő volt, hogy a gyermekekkel nem mehettek ki. De mégis végezni akartam az anyaggal, azt hívné, hogy ez úgy is oly ismeretes anyag, amit a gyermekek szemléltetés nélkül is fognak tudni. Pedig család-tam. Először is szóval megmondtam, mi a völgy, domb, a hegy. Azután a gyermekeket kérdeztem, hogy mondjanak mindegyikre községünkben példát s a legnagyobb meglepetésemre, a völgyet még csak ismerte egyik-másik, de a dombot, a hegyet nem tudták egymástól megkülönböztetni. S ezek után sem ezt, sem pedig más ehhez hasonló dolgot nem próbáltam szemléltetés nélkül a gyermekeknek megmagyarázni.

Ezzel csak azt akartam bizonyítani, hogy mennyire kárba vesztett fáradság ennél a tantárgynál a szemléltetés nélküli tanítás. Azért ne is próbálkozzunk vele. Hanem menjünk ki a gyermekekkel a szabadba, — ott mutassuk meg neki a patakot, síkságot, hívjuk fel figyelmét a hegy és domb közti különbségre, had lássa azokat ő maga! Ne másoktól tudja meg, hogy mekkora a folyó medre, hogy milyen magasságya egy domb, illetve hegy. Ő maga nézze meg azokat. Ne gondoljuk, hogy ezzel ellopjuk hiába az időt. Soha! Egy kirándulás többet ér ezen tantárgy körében, mintha az iskolában hónapszám magyarázzuk; mert egy-néhányzori megnézés után tisztá fogalmat alkot magának a gyermek a tárgyról, míg a magyarázás által pusztán, sohasem fogja tudni a gyermek hogy mit tanul. De meg a kis gyermeket a száraz anyaggal, ha nem viszünk bele semmi változatosságot, nagyon unatjuk.

Gondoljunk csak más tantárgyra, pl. számtanra, vagy nyelvtanra. Mennyire türelmetlen, ahol mindig csak gondolkodnia kell. Ezek a kirándulások még változatosakká is teszik tanításunkat; a gyermek szemléli, figyel, sohasem unatkozik holt anyaggal, hanem mindenben az életet s az életre való vonatkozást látja. Nem tanul betűt, hanem élő valóságot.

Egészen másképp állunk a III. osztály anyagának egy részével, ugyisint az IV., V., VI. oszt. anyagával. A III. osztály anyagának másik része, a lakóhely vidékének s a vármegyének ismertetése. Kétségtelen, hogy a vármegyének tanítása is leg-eredményesebb volna, ha kirándulással kapcsolatban, közvetlen szemléltetés útján taníthatnók. De ezt nem tehetjük meg. Mert egy egész vármegye területét, nem utazhatjuk be a gyermekekkel. Meg kell tehát elégednünk a közelekvő vidékek szemléltetésével.

A távolabb fekvő vidékek, tehát a IV., V., VI. oszt. anyagának tanításánál a lakóhely szemléltetése alkalmával szerzett képzetekre támaszkodjunk.

Igy tehát még egyszer csak azt ismételtetjük, hogy a lakóhely s a közelekvő vidék szemléltetése

Szőlőgazdák figyelmébe! Egyedül a „PERONOSZPOR“ helyettesíti a rézgálicot. :: ::

A „Peronoszpor“ évek óta használják a szőlőgazdák. A „Peronoszpor“ összetétele kítő eredményt mutatott föl. A legelőkelőbb szőlőbirtokosok ajánlják. Rengeteg elismerő levél és sürgöny bárkinek rendelkezésére állanak. Egy kiló „Peronoszpor“ kell 100 liter vízhez. Egy kiló „Peronoszpor“ ab Budapest 1 korona 50 fillér. — Használati utasítással. — Legkisebb szállítmányt 5 kilós csomagokban utánvét mellett :: szállít:

a „PERONOSZPOR“ Vezérképviselő Budapest, VII., Damjanics-utca 30. sz.

tésénél két okból nagy jelentőséggel bírnak a kirándulások: fontosak először magát a tárgyat illetően, de meg fontosak a földrajz többi részénél is. Mert ahogy a saját lakóhelyét megismeri, úgy fog magának a távolabb vidékről is fogalmat alkotni; ha az ott szerzett ismeretei helyesek, akkor egész földrajz tudása helyes s alapos lesz, de ha ott ferde fogalmakat alkot magának, holott lett volna alkalmunk a tanítónak őket helyesen is megismertetni, mennyire tájékozatlan lesz ott, ahol tisztán képzelő tehetőségére kell támaszkodnunk! Mert a képzelődés anyagát a már szerzett ismeretekből meríti, ha az utóbbi helytelen, akkor az előbbi teljesen rossz.

A földrajz a földet, mint az ember lakóhelyét ismerteti a gyermekekkel; ennek mintegy kiegészítője a természetrajz, amely a földön élő növényekkel, állatokkal és ásványokkal ismerteti meg az embert. Ezen tantárgy körébe tartozó tárgyak jó részét ismeri már a gyermek. Így az állatországban ismeri a háziállatokat, — ismer a vadállatok közül is sokat.

A növényországban a gabonaműveket, a takarmánynövényeket, hüvelyeseket, stb., sőt az ásványországban sem teljesen tájékozatlan, csak hogy ezen ismeretei hiányosak és homályosak. Így pl. ismeri a kavicst, de nem tudja, hogy az kvarc; bizonyára kevés gyermek van, aki nem látta volna még az ablakostól üvegkarcolóját, de talán egy sem tudja, hogy az is kvarc.

A háboru krónikája.

Március 26. A nyugati harctéren tegnap óta lényeges változás nem állott be. A Maas területen különösen élénk tüzérségi harc volt, amelynek folyamán Verdun az ágyútűztől lángba borult. — A Strypa mentén honvédsztagok egy erős orosz támadás visszaverése után behatoltak az ellenség árkaiba és szétrombolták a védőműveket. — Az olasz és a délkeleti harctéren a helyzet változatlan.

Március 27. Verdun körül heves harcok folytak. A németek sikeres robbantásokat végeztek, melyeket mindjárt meg is szálltak, mely alkalomkor foglyokat is ejtettek. Három angol repülőgépet leszállásra kényszerítettek, egy kétfedelűt sértetlenül elfogtak és egy francia repülőgépet lelőttek. — Az olasz tüzérség a Doberdó-fensikot és a tiroli harcvonalon egyes hadállásait tűz alatt tartotta. A Plöcken-szorosnál keletre csapataink benyomultak egy olasz állásba. — Az orosz harctéren nincs nevezetesebb esemény. — A délkeleti harctéren a helyzet változatlan.

Március 28. Az oroszok a Hindenburg tábornagy parancsnoksága alatt álló harcvonal ellen tegnap különös hevesseggel ujjították meg támadásaikat. Az oroszok nagy veszteséget szenvedtek a nélkül, hogy bármiféle eredményt értek volna el. Miután a Naroc-tótól délre három orosz hadtest részeinek többszörös erős támadását visszaverték, nyugat-porosországi ezredek Mokrzyccenél ellentámadásba mentek át és az ellenséges támadások elhárítása alkalmával 21 tisztet és 2140 főnyi legénységet elfogtak és számos géppuskát zsákmányoltak. — Vermelléstől északra keletre és keletre levő vidéken aknaharcban a németeknek sikereik voltak és foglyokat ejtettek. Az Argonokban és a Maas-területen a tűzharc csak átmenetileg gyöngült. — Tegnap az olasz harcvonal több helyén heves harc folyt. A görői hídfőnél csapataink a Podgora magaslatok északi része előtt levő egész ellenséges állást elfoglalták. Itt 525 olasz, köztük 13 tisztet fogtak el. Durazzertől keletre két olasz tábori ágyút találtak lövészerűen.

Március 29. Bojantól északra az oroszok ismételen megkísérelték, hogy állásainkba behatoljanak. Valamennyi támadást az ellenség veszteségével vertük vissza. A besszarábiai harcvonalon és Olykánál az ellenség tüzérsége élénkebben tüzel. — A görői hídfőnél a harc tovább folyik. A doberdói fensik szakaszán is mindkét rész tüzérsége élénk tüzelést kezdett. A Plöcken-szakaszon is meghiúsult az ellenség minden támadása. A harcvonal előtt több mint 500 olasz holttest fekszik. Venezia tartomány területén Isonzó-harcvonal felé irányuló vasuti forgalmat állapítottunk meg, repülőnk az ottani vasutak néhány építményére bombákat dobáltak. — St. Előtől délre élénk közel-

harc fejlődik az angolok által robbantott tölcserék körül és a csatlakozó vonalakon. A Maas mindkét oldalán húzódó harcvonal helyzetéről nincs újabb jelenteni való. — A délkeleti harctéren nincs újabb esemény.

Március 30. A Maas balpartján német csapatok Malancourtól északra mintegy 2000 méter szélességben csekély veszteségük árán rohammal elfoglalták a több vonal mélységű francia állásokat és a falu északnyugati részébe is benyomultak. Az ellenség sebesülteit foglyokban 12 tisztet és 486 főnyi legénységet, valamint egy ágyút és négy gépfegyvert hagyott a németek kezén. — Egy orosz kétfedelű repülőgép, melyet tüzérségünk lőtt le, Bucactól keletre az ellenség vonalai mögött zuhant alá. Egyébként nincs nevezetesebb esemény. — A görői hídfőnél és a Doberdó-fensik szakaszán tegnap is az éjszakába nyult az élénk tüzérségi harc, azonban újabb támadás nem történt.

Március 31. Lihons vidékén egy kis német osztag a francia állásba történt rövid előretörés eredményeképpen egy századdal és 57 emberrel mint fogollyal tért vissza. — Az oroszok tegnap a Naroc-tótól délre támadásaikkal fölhaltak. Tüzérségük itt, épp úgy mint Jakobstadtól nyugatra és Widstytől északra, még élénk tevékenységet fejtett ki. — A görői szakaszon újra éjjel-nappal hevesen folyik a harc. A hídfőnél mindkét részről nagy erők léptek harcba. Csapataink itt 350 olaszt, köztük nyolc tisztet fogtak el. A Doberdó-fensik szakaszán a tüzérségi tűz rendkívül élénk. Egy tengeri repülőgépünk a Sdobba torkolatánál levő olasz ütegekre bőségesen bombákat dobott. — 29-én délieltől négy német tengerészeti repülőgép Valonát bombázta és többször eltalálta az ütegeket, a fedezékeket, egy repülőgéphantárt, egy raktárt és a Foudre francia repülőgépnyahajót. Valamennyi repülőgép sértetlenül tért vissza.

IRODALOM.

* A „**Vasárnapi Ujság**” minden száma gazdag tartalommal jelenik meg. A „**Vasárnapi Ujság**” előfizetési ára negyedévre 5 korona, — a „**Világ-krónikával**” együtt 6 korona. — Megrendelhető a „**Vasárnapi Ujság**” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám). Ugyanígy megrendelhető a „**Képes Néplap**”, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára félfévre 2 korona 40 fillér.

* Az „**Élet**” szépirodalmi és művészeti hetilap, (Szerkeszti Andor József) gazdag tartalom, érdekes és aktuális képek egészítik ki. A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fehérvári-ut 15. — Előfizetési ár félfévre 10 kor. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

Anyakönyvi kivonat.

Születés.

Németh Ferenc magyar államvasuti kalauz és Stolzenberger Julianna leánya Erzsébet Mária r. kath. — Németh József nádozó és Henn Katalin leánya Mária Katalin ref. — Sipos Ernő lakatossegéd és Novák Mária leánya Irén Aranka r. kath. — Kozák Géza pénzügyőri szemlész és Komáromi Hermína leánya Magdolna Sarolta r. kath. — Gsibirik Rozália háztartásbeli fia halvaszületett. — Kolompár Julianna kóborcigány nő fia József r. kath.

Halálozás.

Ózv. Koczky Ferencné Scholl Anna r. kath. 71 éves. — Ózv. Piros Józsefné Madár Rozália magánzó r. kath. 84 éves. — Noszkó Gyula István 7 hónapos. — Arany Julianna gyári munkásnő r. kath. 16 éves. — Hanák Imre r. kath. 23 hónapos. — Ózv. Török Mihályné Szabó Mária magánzó r. kath. 75 éves. — Mészáros Róza r. kath. 4 hónapos. — Gvardián Rudolf r. kath. 6 hónapos. — Ózv. Kocsis Mártonné Vulcz Terézia magánzó r. kath. 79 éves. — Bognár Jánosné Tamási Mária magánzó ref. 74 éves. — Tóth Márta Éva r. kath. 5 hónapos. — Szanyi Józsefné Konrád Anna borbélysegéd neje r. kath. 33 éves. — Széchenyi Gyula r. kath. 2 hónapos. — Ózv. Sótányi Pálné Heizer Borbála napazmosnő r. kath. 70 éves. — Harth István r. kath. 16 hónapos. — Fejes Antal ácsiparos r. kath. 72 éves.

Házaság.

Az elmúlt héten nem kötötték.

Használjunk hadisegély-bélyeget!

Lokomobil
vagy nyersolaj-motort
keres megvételre : :
SZALAI MÓR Veszprém.

Járványos betegségek ellen legjobb óvszer a

KRONDORFI
természetes savanyúvíz

bor, pezsgőhöz legjobb ital.

Főraktár: REININGER DEZSŐ, Veszprém.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

Flórián. Az író neki tetsző egyéneket választ elbeszélése tárgyául. Ebben nem korlátozható. Sőt abban sem, hogy ezeket minő helyzetekben szerepeltesse. A kérdéses cikket így talán minden századik ember vette észre, de ha írunk róla, nyilvánosabbá lesz. Egyetlen társadalmi osztály sincs, melynek minden tagja tökéletes. Az író szeme bizony meglátja a félszűrséget s tollhegyre veszi. Ezt még a háború sem korlátozhatja. Bizony megcsik, hogy akinek rossz, cédá felesége van; ivásban keres feledést. Egy-egy ilyen esetnek megírása nem minősíthető egy egész osztály lebecsülésének. Vajjon ha más egyénről íródott volna a közlemény, akkor nem volna kifogásolható? Az önértetességet nem kell túlhajtani, sem a kicsinyeskedés útjára fordítani.

Két letört virág. A gondolat szép. Ily hosszú, elnyújtott leírás számára azonban kicsi téma. Versben, vagy több költőiséggel megfestett apró rajzocskában jobban érvényesülne.

Fogászati műterem

Veszprém, Rákóczi-tér 22. sz. Telefon 49. Inter-
urbán

Wellner Gyula

régi jóhírű fogászati műterem.
Rendelkezésre áll az összes fog-
gáztatba vágó műveletekre.

Foghuzás, fogtömés,
műfogak, fogsorok.

A szájpadiás nélküli műfogak
speciális készítője.

Számtalan elismerő levél.

Tanítóknak kedvezmény.

Szöllőkarót

puha és szurkos fenyőből,
tölgy- és akácfából,
tűzifát, szállit;
mindenféle műfát, bánya-
fát vesz

Ehrenwald Béla

fatermelő

(Budapest, VIII. Kálvária-tér 14.)

ÓRIÁSI

bajok vannak most a bádógdobozok körül a nagy bádoghány miatt, úgy hogy gyáramban több ízben üzemmzavar fordult elő, mert nem tudtam a sokféle nagyságu bádógdobozokat beszerezni. Mély tisztelttel kérem tehát a t. fogyasztó közönséget, hogy bevásárlásainál legyen szives csak az óriási

FEDÁK

cipőkrémet kérem, hogy a szükséges dobozok készítése egyöntetű legyen, mert csak így lesz módomban tisztelt vevőim óriási szükségletét, dacára a súlyos viszonyoknak, kielégíteni. Az óriási Fedák

CIPŐKRÉM

ma már nélkülözhetetlenné vált minden háztartásban, mert Háziasszonyaink meggyőződtek arról, hogy ezen kipróbált, jó cipőkrém az összes gyártmányokat felülmulja. — Az óriási Fedák-cipőkrém a nyersanyagok folytonos emelkedése folytán

40 filléres
árban

kerül forgalomba, mert sikerült nagyobb mennyiségű, elsőrendű minőségű nyersanyagot beszerezni és így a háború előtti kitűnő minőségben

mindenütt
kapható!

VADÁSZ ZSIGMOND

vegyészeti gyára

Budapest, VI., Lehel-utca 29. sz.

ROLAND FERENC

orgona- és harmoniumkészítő
VESZPRÉMBEN
Ostromlépcső-utca 5. sz.

Elvállal teljesen új orgonák építését a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig — pneumatikai rendszer szerint. **ORGONÁK** átalakítását és hangolását jutányos árban számítom. Iskolák részére **HARMONIUMOKAT** jó erős kivitelben készítek. **ZONGORÁK** javítását és hangolását úgy helyben, mint vidéken a lehető legrövidebb idő alatt eszközölök.

HIRDETÉSEK

felvételnek a kiadóhivatalban.

Bakos Kálmán

fűszer- és csemegekereskedő, ásványviz nagy raktára
VESZPRÉM.

Telefon : 55. — Sürgőnycim : Bakos Veszprém.

Ajánlom a téli idényre bel- és külföldi csemegeárukat, válogatott fűszerek, idei aratású tea : különlegességeimet. :

Teasütemények, csokoládék, kakaó és gyermektápszerek. Mindennemű hal- és huskonzervek.

Befőttek, lekvárok, Jamsrum, likőrök, cognac és pezsgők, bel- és külföldi borok. — Kávékban nagy választék. :

Gőzkávépörköldé

Naponta friss pörkölt kávékeverék.

Háztartási és gazdasági cikkek. — Illatszerek. Finom hentesárak. : Prágai sonka. :

Alapítottatott 1894-ben

Villanyerőre berendezve

Egyházmegyei Könyvnyomda

Készít a legrövidebb idő alatt és raktáron tart:

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig minden néven nevezendő
KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT

ugymint: rüpiratok, füzetek, könyvek, folyóiratok, árjegyzékek, körlevelek, hirdetőmenyek, salragaszok, évi jelentések, mértékek, kimutatások, gyászlapok, rovatolt táblázatok, névjegyek, meghívók, eljegyzési és esküvői tudósítások, számlák, címkek, stb. stb., jutányos árakon számítva.

plébánia-hivatalok és iskolák részére szükséges mindenféle

HIVATALOS NYOMTATVÁNYT

melyek tetszés szerint furva vagy bekötve szállíthatnak. Hivatalos levélpapírok és borítékok, okmányborítékok mindenféle alakban és színben. Egy és négyvonalas csinos vizsgálópapok, tet-szészertintli mennyiségben. — Kaphatók a legjobb minőségű fehér íródal, ugyiszintén fogalmazópapírok.

Postai megrendelések azonnal elintéztetnek.

Telefon 61

Veszprémben

Telefon 61